

РОЗДІЛ II. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Боковець В.В., *д.е.н., професор,
професор кафедри менеджменту та адміністрування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

Махначова Н.М., *к.е.н., доцент,
кафедри менеджменту та адміністрування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

Семенюк І.Ю., *к.е.н., старший викладач
кафедри менеджменту та адміністрування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

THE ROLE OF PUBLIC COMMUNICATIONS IN THE DEMOCRATIZATION OF SOCIETY

Анотація. У статті авторами представлено осмислення феномену публічних комунікацій як ефективного інструменту демократизації суспільства. Розкриваються його основні характеристики на основі деяких комунікативних моделей. Авторами підкреслюється, що при сучасному технічному розвитку, існує ймовірність комунікативних впроваджень в сторону абсолютної публічності і технік відкритого продуктивного діалогу. Публічне, загальне, відкрите можливо тільки за умови розуміння залежності одиничного від загального на рівні цивілізації.

Ключові слова: комунікації, публічні комунікації, моделі комунікацій, абсолютна публічність, інформаційне суспільство, глобалізація.

Abstract. In the article the authors presents social and philosophical understanding of the phenomenon of public communications as a potential effective instrument of democratization of society. Their main characteristics are disclosed by some communication models. The authors points out, that at the present technological development and the sharp points of the «bifurcation» of modern civilization there is a possibility of communication implementations towards the absolute publicity and techniques of the open productive dialogue. Public, overall, open is only possible, if there is the understanding of the relationship of money from the general on the level of the civilization.

Keywords: communication, public communication, communication models, absolute publicity, information society, globalization.

Постановка проблеми. Сучасна модель теорії і практики парламентаризму передбачає активізацію усіх складових громадянського суспільства в контексті теорії публічних комунікацій, зміцнення яких є неодмінною ознакою демократизації

суспільства. Термін «комунікація» фахівці часто співставляють з поняттям «інформація», («інформаційно-комунікативний»), які разом виступають невід'ємною складовою ефективною комунікативної політики держави. Разом з тим, незважаючи на визначальну роль комунікацій та публічних комунікацій в житті суспільства, вони досі не мають належного обґрунтування в межах науки державного управління, бракує розробки її теоретико-методологічних засад, та й загалом формування окремої предметної сфери дослідження.

В епоху стрімкого розвитку комп'ютерних технологій, прагнення суспільства до встановлення демократичної, правової держави, громадянського суспільства, утвердження інформаційного суспільства та проведення реформи публічного управління, значення публічних комунікацій важко недооцінити. Публічна комунікація, будучи предметом дослідження різних предметних сфер, стає неодмінною умовою функціонування сучасного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом комунікаційним аспектам розвитку суспільства присвячені більше тисячі різних праць, починаючи від праць Платона та Арістотеля. Сучасні вітчизняні дослідники Г. Почепцов, Н.В. Грицяк, В.Д. Демченко здійснили значний внесок щодо ідентифікації різних аспектів комунікацій. Приділяє значну увагу комунікативній проблематиці і Енциклопедичний словник з державного управління, за редакцією Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна[3], ґрунтовне теоретичне дослідження масової комунікації здійснив В.В. Різун [7], Є.В. Драчов розглядає комунікацію як інтегруючий фактор [2], В.Г. Мазур досліджує комунікації крізь призму взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні [6], О. Бухтатий, О. Радченко, Г. Головченко здійснили дослідження комунікаційних процесів в сучасній Україні [1], разом з тим безліч аспектів залишаються недостатньо висвітленими, необхідним є впровадження комунікативного підходу до формування державної політики, а використання сучасних комунікативних технологій – нагальна потреба демократичного суспільства в удосконаленні публічних комунікацій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Метою статті є визначення ролі публічних комунікацій в подальшій демократизації суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначаючи поняття «публічні комунікації», спеціалісти акцентують увагу на їх функціональній спрямованості. Ця спрямованість передбачає «передачу інформації, що зачіпає суспільний інтерес із одночасним наданням їй публічного статусу» [10]. Під публічним статусом мається на увазі статус, пов'язаний із відкритістю та орієнтацією на суспільні інтереси.

Натомість в тоталітарних системах такі комунікації визначально поступаються монопропаганді правлячого режиму, котра є єдиною формою інформування суспільства. Актуалізація публічної комунікації, як зазначає Г. Почепцов, пов'язана із «переходом армійського варіанту ієрархічної комунікації, де роль одержувача інформації була різко заниженою, до нового, демократичного, коли споживач інформації переходить з пасивних на активні позиції»[11].

Досліджуючи комунікації крізь призму взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні В.Г.Мазур тлумачить комунікацію як «основу державного управління і важливий чинник демократизації суспільного життя. В загальному вигляді її можна визначити як процес обміну інформацією, що об'єднує в єдине ціле органи державного управління, органи місцевого самоврядування та групи громадськості; зміцнює необхідний зворотний зв'язок між адміністративним апаратом, управлінськими структурами, суспільством, окремими громадами й індивідами»[6].

Як «процес передачі, обміну політичною інформацією, який структурує політичну діяльність і надає їй нового значення, формує громадську думку і політичну соціалізацію громадян з урахуванням їхніх потреб та інтересів» тлумачиться поняття «комунікація політична» [9, с.269].

Комунікації в державному управлінні розглядають як «інформаційну взаємодію, орієнтовану безпосередньо на визначену організацію, на методи і засоби побудови внутрішніх взаємозв'язків, тобто як інформаційні потоки; на розуміння побудови відносин між людьми всередині організації і в непомітному перенесенні особистих відносин на організаційні, у поєднанні вражень, заснованих на почутті симпатії або антипатії, і вражень від ділових якостей», а « публічна комунікація» – сукупність інформаційних зв'язків, процес взаємодії між суб'єктами управлінської діяльності по вертикалі, горизонталі із зовнішнім суспільним середовищем, шляхом безпосереднього спілкування і обміну інформацією з використанням відповідних засобів [3, с.330-331].

Досліджуючи сутність та функції комунікації в системі державного управління Є.В. Драчов наголошує, що «при здійсненні основних управлінських функцій – планування, організації, мотивації, координації, аналізу та контролю, – комунікація виступає як інтегруючий фактор: використовуючи потоки інформації, вона спрямовує повідомлення від однієї ланки до іншої відповідно встановленим цілям. Фактично, система обробки інформації виступає об'єднуючою функцією для всіх підсистем або підрозділів державного управління» [2, с.163-164].

Розмежовуючи поняття «державно-управлінська комунікація» (налагодження інформаційно-комунікативних процесів у сфері державного управління) та «державно-урядова комунікація» (як її структурна складова, яка забезпечує безпосереднє комунікування між урядом, бізнесом та громадськістю) Є.О. Романенком було виокремлено її комунікативні рівні: внутрішній, що стосується структурної взаємодії органів державної влади і їх взаємодії з громадськістю, та зовнішній, який стосується взаємодії держави та її інституційних структур у напрямі реалізації зовнішньої політики [8, с.12].

Наголошуючи на тому, що процес комунікації може відбуватися незалежно від часових бар'єрів і технологічних особливостей поширення інформації, О. Бухтатий, О. Радченко, Г. Головченко вважають, що «обмін інформацією між автором книги і читачем може здійснюватись через сторіччя. В цьому випадку книга є носієм (каналом) інформації, а здійснення соціальної комунікації між іншими членами

суспільства забезпечує її поширення на невизначену аудиторію і її трансформацію у масову» [1, с.45].

В нинішніх умовах складної, часом суперечливої трансформації політичної системи, пов'язаних з реалізацією конституційної реформи, проблеми структуризації публічних комунікацій мають розв'язуватися в контексті парламентського дискурсу як провідної комунікаційної моделі парламентсько-президентської республіки. В теорії політичної комунікації дискурс кореспондується з такими поняттями, як «політична (суспільно-політична) мова», «мова суспільної думки», «мова публічної сфери» тощо. Як зазначає Л. Нагорна, «політична мова – це насамперед інструмент, що використовується у боротьбі за владу» [12]. Власне, вербалізація політичної боротьби є складовою еволюції парламентської моделі демократії.

Характерно, що П. Манчіні пов'язує походження публічних комунікацій із формуванням парламентської демократії [13]. Отже, публічні комунікації виникають і функціонують там, де відбуваються процеси розвитку інформаційних засад парламентаризму.

Людське суспільство саме по собі настільки складна й нестабільна система, що здатна зазнавати величезну кількість нових культур або неочікувані витоки цивілізації. Сучасне інформаційно-мереживне суспільство являється в повній мірі структурою неравновісною, а за рахунок своєї масштабності ще й слабо координованою та керованою, тобто абсолютно публічною, якщо говорити про їх проекцію. При цьому, за рахунок сучасних відкритих форм комунікації виникають складні колективні структури (Інтернет), які стихійно формуються з простих «автокаталітичних інтеракцій» між багатьма індивідами й навколишнім середовищем. І. Пригожин констатує, що в малих колоніях комунікація локалізується на самому індивіді, в той час як в великих – на рівні інтеракцій між індивідами. «Людське суспільство в більшій мірі задовольняє умовам дисбалансу. Життя можливе лише у відкритих системах, що обмінюються енергією, матерією, інформацією з навколишнім світом. Ясно також, що суспільство – нелінійна система; дії одного впливають на дії інших». [14, с. 357].

Оцінюючи дану теорію стає очевидним, що публічні комунікації «важливий оператор для залучення уваги й переводу її в ресурс участі» [15, с. 246]. І тут ми знову констатуємо, що лише в абсолютному публічному прості з використанням всіх рівнів публічної комунікації можливий конструктивний діалог й можливості знаходження оптимістичних точок біфуркації для людства. Однак, для того щоб діалог відбувся необхідна спільність та рівні початкові умови безпосередньої комунікації – спільність інтересів, що робить діалог доцільним, й спільність мови, що робить діалог можливим. Всі ці пріоритетні особливості можуть сформуватися лише в публічному просторі, де створюється та відтворюється комунікація участі, завдяки прискореному поширенню інформації, її дискусійному розумінню та поетапному використанню, в постійному перевіреному переформатуванні актуальної інформації. Саме інформаційне суспільство дає можливість формування «абсолютної публічності» не стільки тим, що має місце прискорений ріст знань у всіх напрямках людської

життєдіяльності, скільки тим, що зросли масштаби й час передачі по комунікативним каналам інформації. Тут можна вже говорити про взаємодію людей на основі циркуляції знань й появу можливості досить швидко їх отримувати. Орієнтуючись на розвиток публічного потенціалу не лише окремої особистості, а й цілих народів, що прагнуть до відкритих рішень і перспектив, публічні комунікації в інформаційному суспільстві здатні визначати не лише перспективи інтелектуального вдосконалення людини. Вони можуть формувати ефективний розвиток інформаційних технологій людства без достатньо суперечливих, болісних тенденцій, що диктуються тривожними національно-культурними поглинаннями, інтеграцією й геополітичними зрушеннями й здатні вплинути на хід всієї людської історії та її виживання.

Висновки. В сучасних умовах абсолютні публічні комунікації, як доступний всеохоплюючий інструмент соціального взаємозв'язку, здатні сформувані відкритий прозоро-масовий простір, що в значній мірі може впливати на світогляд як окремої людини, так і громадських товариств, націй, держав, культур.

При сучасному технічному розвитку існує вірогідність повної зміни цивілізаційно-культурних впроваджень в сторону абсолютної публічності та технік відкритого продуктивного співучасливого діалогу. Публічність в чистому, ідеалізованому вигляді, або так звана Хабермасівська абсолютна публічність, що може осмислюватись як форма виживання, поки що не розкриває себе в повній мірі. Тільки при повній зацікавленості в рівному публічному діалозі збільшуються шанси безболісного, з мінімальною кількістю колапсів і катаклізмів, входження в наступний біфуркаційний виток, в якому абсолютна публічна комунікація може стати сутнісною характеристикою людського буття, принципом співіснування і взаємодії людей, засобом досягнення взаєморозуміння при якій «єдність публічного простору – це не стільки єдність уявлень, скільки єдність відношень» [16, с. 76].

Список використаних джерел

1. Бухтатий О. Україна медійна: на порозі інформаційної революції. Київ: Видавець СВС Панасенко, 2015. 208 с.
2. Драчов Є.В. Сутність та функції комунікації в системі державного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2014. (Управління; 3). С.159-167.
3. Сурмін Ю.П., Бакуменко В.Д., Михненко А. Енциклопедичний словник з державного управління. К.: НАДУ, 2010. 820 с.
4. . Калюжний А., Шамрай В.О., Швець М.Я. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики. Київ: «Квіц», 2002. 296 с.
5. Соловійов С.Г. Інформаційна складова державної політики та управління. Київ : К.І.С., 2015. 20 с.
6. Мазур В.Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=313>.
7. Різун В.В. Теорія масової комунікації. Київ: Видавничий центр “Просвіта”, 2008. 260 с.

8. Романенко Є.О. Становлення та розвиток комунікативної політики держави: дис. докт. держ. упр. : 25.00.01 – теорія та історія державного. Київ, 2015. 453 с.
9. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П.Горбатенко; За ред. Ю.С.Шемшученка, В.Д.Бабкіна, В.П.Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Генеза, 2004. 736 с.
10. Шишкіна М.Ю. Паблік рилейшинз в системі соціального управління. СПб: Из-во С. -Петербурзького університету, 1999. С. 74-75.
11. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. М.: Из-во "Ваклер", 2011. С. 12.
12. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. К.: Світогляд, 2010. С. 72.
13. Кривонос А.Д. PR-текст в системі публичних комунікацій. СПб: "Петербурзьке востоківедення", 2012. С. 15.
14. Арндт Х. Vita Activa или о деятельной жизни. СПб, Алетейя, 2010. 437 с.
15. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. М.: Прогресс, 2013. 432 с
16. Наумов С.А. Публичные коммуникации как феномен нетрадиционного управления. *Философия управления: проблемы и стратегии*. М.: ИФРАН, 2010. С. 241-254.

Гончаров М.М., здобувач спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»

Іванова С.С., здобувач спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»

Мельничук І.Ю., здобувач спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL MANAGEMENT

Анотація: Стаття містить аналіз відомих підходів до побудови системи фінансового менеджменту на підприємстві. Акцентування на розподілі задач бухгалтерського, управлінського обліку та фінансового менеджменту дозволяє сформулювати основні рекомендації до побудови системи фінансового менеджменту на підприємстві.

Ключові слова: фінансовий менеджмент; інвестування, управлінський облік; фінансова звітність.